

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
administracije in ekspedicijska na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljati
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Postave in c. k. uradniki.

Amerikanski časopisi priobčujejo neko dogodbo, ki se je pri nas na Kranjskem godila in katero je amerikiški poslanec na Dunaji, g. V. Jay, svoji vladi v Vašington sporočil, od koder je potem prišla v časopise. Dogodba je naslednja: J. B., doma iz P. na Dolenjskem, je dobil 1854 l. od c. k. kantonskega glavarstva v Č. popotni list (pos), s katerim je smel iti po svetu in po hišah tržiti. Ker je imel v Ameriki več znancev, so ga vabili tje priti. B. se poda, še le 18 let star, v Ameriko, kjer ima iz začetka veliko težav prestajati in pretrpeti. Dela vaje išče ga in dobi, ter koplje rudo. Ko si nekoliko soldov prihrani, začne kupčevati in njegov stan se mu boljša. Amerika se mu priljubi, postane mu druga domovina in dobi državljanstvo v zedinjenih državah severne Amerike. Oče, občespoštovan mož in mlinar, mu umrje okoli 1867. l.; mati, stara in bolehnica žena, mu vedno pisari, da naj bi sin prišel rojstni kraj pogledat, ker nima na svetu druge želje, nego videti čez toliko let pred svojo smrtjo svojega ljubega sina. Pisma iz matrne roke ne ostanejo brez vspeha; sin, v okolici Čikage bivajoč, sklone dolgo pot storiti in ljubljeno materi željo spolniti. 21. dan meseca julija 1874. l. pride v svoj rojstni kraj, najde mater na smrtni postelji, jo objame, se pogovarja in potem gre v krčmo nekega vaščana, ki je tudi pred več leti iz Amerike prišel. Komaj se malo okrepča, kar pride v krčmo k županu c. k. žandarm in župan mu pové, da je mož — zdaj 38 let star — iz Amerike došel, ki je pred 20 leti tje odpotoval. C. k. žandarm ga prime, in nobeno poroštvo ne pomaga nič, še k materi ga ne pusti, ampak tira ga naravnost v Č., kjer ga med tatove

zapró. Drugi dan okoli 4—5. ure popoldne ga peljejo pred nekega c. k. uradnika, ki mu pové, da je vojaški begunec; ker je pa 2 leti prestar, da bi ga k vojakom potisnili, ga obsodi v kazen 50 gold. ali na 10 dni zapora. B. potegne listnico, plača 50 gl. proti potrjilu ter gre vesel se, da mu ni treba lačnih bolh pasti in zaduhlega zraka dihati. Posvetuje se potem s pravoznanci in napiše do c. k. vlade v Ljubljani pritožbo, da je c. k. kantonsko glavarstvo v Č. z njim krivično ravnalo, da ima na svoji strani državljansko pogodbo, katero sta svitli cesar Franc Jožef I. in predsednik zedinjenih amerikiških držav sklenila 20. sept. l. 1870, državni zakonik št. XXXI. razposlan 30. jul. 1871. l.; toži c. k. kantonsko glavarstvo, da ali te postave ne pozna (!), ali je noče spolnovati. Vsled te medsebojne pogodbe med našim cesarjem in amerikiškim predsednikom je po členih I. in II. prost, in po členu IV. tirja v zadostenje, da se mu globa plačanih 50 gold. povrne, da se mu stroški za koleke, poštino, pisnino in čas poplačajo, in za ječo mu naj c. k. vlada dostojno odškodovanje izreče ali pa, kar mu je ljubše, žaljeno čast očitno popravi. To tirja in zahteva od c. k. deželne vlade, in če pri nji ne doseže svoje pravice, bode se obrnil do amerikiškega poslanca na Dunaji, ki mu je kot prostemu in pravemu državljani zedinjenih držav varstvo dati dolžan. Čez dva meseca dobi B. po kantonskem glavarstvu od c. k. vlade odgovor, da se na njegovo pritožbo ne more ozirati, ker ni jasno, ali je B. amerikiški državljani ali ne, da mora imeti to potrjenje od amerikiškega poslanca ali kterege konsula. B. ne len, pošlje vso ropotijo amerikiškemu poslancu na Dunaj, in v par dneh dobi odgovor, da ga spozna na podlagi dotičnih pisem za svojega državljana,

in ga zagotovi svojega varstva, in da bo za to skrbel, da mu „izsiljeni denar“ in drugo povrnejo. Amerikiški poslanec V. Jay gre k ministru vnanih zadev Andrassy-u; Andrassy odda reč ministru notranjih zadev Lasser-ju, Lasser jo pošlje c. k. deželni vladi v Ljubljano in c. k. vlada pošlje vso reč zopet c. k. kantonskemu glavarstvu v Č., katero B. pokliče ter se vé, mu očitaje, da je on tega kriv, denar izplača; povrnjenja drugih stroškov B., miren in pohleven človek, ne zahteva, ko je vendar za koleke, poštino in druge reči okoli 5 gl. gotovih stroškov imel, dvakrat tri ure daleč šel, 1 dan zaprt bil. Na posredovanje amerikiškega poslanca je bila vsa reč v 14 dneh rešena. Kdo je te čudne dogodbe v svetju ustavoverstva kriv? Kdo prizadeva nepotrebnih potov, stroškov, pisanj? Kdo postavu tepta! Je mogoče misliti, da c. k. kantonsko glavarstvo v Č. te državljanske pogodbe ni poznalo? Gotovo je ni poznalo, ker amerikiški poslanec je pisal, da so ga za 1 iztis dotične pogodbe prosili! ki gotovo v kantonskem arhivu trohni. C. k. žandarm je nevedoč ravnal, on je opravičen; in je tudi nekemu potem dejal na vprašanje: zakaj ga ni proti poroštvo pustil prostega, da bi drugače 4 gl. ne dobil, ktere prejme vsak, ki kakega begunca pripelje. Ali je človek begunec, ki pride očitno po dnevu v rojstni kraj, ki pride iz ljubezni do matere (ki je 14 dni potem tudi umrla)? Gotovo se ne boji vojaštva, kdor se upa domu priti. In če so ga že zaprli, zakaj ga pa gosposka še le čez 17½ ure zapora pred-sé pokliče, popoldne po 4. uri, ko ima do doma 3 ure daleč! Tako pišejo amerikiški časopisi po sporočilu njihovega dunajskega poslanca do amerikiškega predsednika.

Ker je veliko Kranjcev v Ameriki, ki so

Geschichte Krains

von der ältesten Zeit bis auf das Jahr 1813.

Von

August Dimitz.

Laibach 1874. Druck und Verlag v. Kleinmayr & Bamberg.

Odkar so začeli Slovenci nekaj časa sem jako zapuščeno slovensko književno polje marljivše obdelovati, nemška literatura vidno zgublja tla pod seboj in treba je dandanes precejšnje pogumnosti, če se upa večja nemško pisana knjiga pri nas na dan. Tako sem si mislil, ko je gosp. Avg. Dimitz razglasil, da nakani na svitlo dati na čelu tega članka imenovano knjigo. Boječ, da jej preti ista osoda, ktera je zatrla Radičevo kranjsko povestnico, čakal sem radoveden, je li bode rumeno solnce ugledal vsaj prvi del obetane knjige. G. Dimčevemu

trudu sije boljša zarija in resimamo pred seboj prvi oddelek kranjske zgodovine od prvih časov do smrti ces. Friderika IV. l. 1493 in sicer v vrlo lični obliki, ktero priporočamo slov. založnikom v posnemanje.

Povestnico naše dežele pisati, ni kar si bodi, zakaj vse premalo so še pregledani arhivi domači, zlasti deželni v Ljubljani, ki hrani po svedočbi dr. Luschna (Beiträge z. K. steierm. Geschichtsquellen XI. str. 24) ogromno ne še porabljenega gradiva, in vnanji, posebno dunajski državni, kamor so v poprejšnjem stoletju zanesli mnogo dragocenih listin iz zatrtih samostanov.

Tu govorimo o kritično sestavljeni zgodovini, kakoršno tirja današnja vednost. Schönlleben, Valvazor, Linhart, Vodnik in Trdina so tudi spisali tako zvane povestnice kranjske dežele; ker se pa niso naslanjale na vse skozi verjetne pisane vire, zastarele so in ne zadostujejo sedanjim zahtevam.

Iz navedenega je jasno, da izdanje zgo-

dovine kranjske je važen čin, vreden, da si novo delo ogledamo nekoliko natančneje.

V vabilu k naročbi obetata gg. založnika, da bode knjiga prinesla „die eingehende Behandlung der Literaturgeschichte beider Sprachen“. Ako pregledamo imena knjig in izvirnikov, ktere navaja g. pisatelj, hipoma zapazimo, da je zidal poslopje naše zgodovine skoraj izključljivo samo na temelju nemških zgodovinarjev ali nemško pisanih sestavkov naših domačinov. Da je tedaj vsa zgradba po germanskem slogu sestavljena, po teh premisah ni dvomiti. Bodi si, da g. pisatelju niso znane slovenske razprave naših pisateljev, bodi si, da jih je odstranil kot blago pregleda nevredno, vsakako ne moremo pričakovati obetane natančne obravnave o književnosti tudi slov. jezika, saj g. pisatelj ne pozna ali noče poznati še tistih spisov, ki spadajo prav v njegov predmet. Pri opisu prazgodovine naše dežele se g. Dimitz ni oziral na preiskovanja slov. učenjakov. To so že obžalovaje povdarjali naši

šli pred vojaškimi leti tje, naj povem njim, ki bi hoteli vrniti se na Kranjsko, pa se bojé, kaj dotična pogodba pravi: Ako biva kateri c. k. avstrijski podložnik, ki ni bil še potrjen za vojaka, tudi ne k vojaštvu poklican, pa tudi ni odšel zavolj kakenga hudodelstva, v Ameriki, kjer si je pridobil amerikansko državljanstvo in se vrne v Avstrijo, je prost, in ne sme se niti kaznovati niti k vojakom vzeti. — Vpravda.

Politični pregled.

V Ljubljani, 8. marca.

Avstrijske dežele.

Cesar bodo po veliki noči s cesarjevičem Rudolfom obiskali Dalmatinsko. Nekteri listi so poročali, da se bodo pri tej priliki prepeljali čez jadransko morje ter v laškem mestu Brindisi sošli se z laškim kraljem; pa v merodajnih krogih o tem nič ne vedo. Slišati je tudi bilo, da se bodo memogrede en dan mudili v Ljubljani. Se bo li to res zgodilo ali ne, tega ne vemo; a če pomislimo, da cesarjevič Rudolf je lansko leto obiskal Štirsko in Koroške, zdi se nam skoro verjetno, da pri tej priliki obiše tudi Slovensko. Liberalci so nas sicer strašno počrnili pred vstavovernim svetom, a nikakor ne moremo misliti, da cesar in cesarjevič obiskavši vse narode avstrijske bi le vsikdar zvestim in za cesarsko rodovino vnetim Slovencem odrekli to srečo. Če se potovaje v Dalmacijo res ustavita v Ljubljani, bodo gotovo Slovenci iz vseh krajev vrel skupaj, da vidijo in pozdravijo svojega presvitlega vladarja, in pri tej priliki zopet pokazali, da vedno resnične ostanejo besed pesnikove: „Hrib se omaja in hrast, zvestoba Slovenca ne gane“.

Državni zbor obravnava postavo o vredbi hišnega davka, in razni poslanci nasvetujejo toliko pristavkov in prememb, da postava končno gotovo ne bo sprejeta. Pred veliko nočjo bode državni zbor sklenjen, 6. aprila pa se prično deželni zbori, zaradi katerih so bili deželni glavarji te dni poklicani na Dunaj.

Staročehi so objavili kandidate svoje za deželne volitve 15. in 18. t. m. ter izdali prav krepek oklic, v katerem med drugim reko: „Že štirinajst let brani naš narod tisučletno trdnjavo svojega samo- in državno-pravnega obstanka, neprecenljivo od pradedov podedovano pravico svobodne samo-uprave; že štirinajst let se bojuje za ravno pravo pri narod-

nosti in volilnem redu . . . Pa kar je bilo dosedaj vselej podrtó po očitnem in tajnem prizadevanju neprijateljev naših, kar pa je nam zagotovljeno po najvišem reskriptu, ne more biti potrtó za vselej. Avstrija ne more za vselej zavreči, kar velewa njen lastni prospeh. Zato je narod češki prepričan, da njegovo dobro pravo, če bode le nevpogujen pri njem ostal, vkljub vsem opoviram dojde k pripoznanju in bode Avstriji najlepši škit proti njenim stiskavcem. Dinastija avstrijska in narod češki se bosta najdlja, ker sta drug drugega potrebna . . .“

„Narod naš vidi, kako naši neprijatli hvalijo in s podpihovanjem strasti in strankarstva podpirajo razkol. Oni razumejo, da le takrat ne bodo mogli razbiti vojnega klina narodnega, če bodemo vsi šli po poti, katero je večina za to pooblaščenih poslancev njegovih za pravo spoznala. Tudi tak poslanec je narodu škodljiv, ki nima duha sprave. Nekoliko malo mož more z razrušenjem narodne organizacije več škode napraviti narodu kakor največje prizadevanje vsih je odvrniti.“

Na **Ogerskem** je Tisza duša ministerstva Wenkheimovega, kakor je pri nas Lasser Auerspergovega. Stranka Tiszova pa levičarji so v zboru veselo sprejeli vladini program. Deakovci so se držali precej hladno, Sennyey in Lonyay pa sta kar naravnost rekla, da bosta nasprotovala. Pa nam je vse eno, kako se Madjari med seboj ravšajo in kavsajo, in imenitno za nas je samo to, da s Tiszomjenja dosedanje prijateljstvo med ustavoverno stranko našo in ogersko stranko vladino, ktera jim je vedno potuho dajala.

Vnanje države.

Pruska cerkvena borba prihaja čedalje huja, in „Nordd. allg. Ztg.“ že piše, da boje se utegne zopet vpeljati „Placetum regium“ za občenje škofov s papežem, od vradnikov pa zahtevati najvišja državna prisega (Suprematie-Eid). — Na Poznanskem še vedno iščejo papeževega pooblaščenca, in so zaprli že 24 dekanov, ki o njem ne morejo nič povedati, ker ga nikjer ni. — Ker je bilo slišati, da Francoska hoče na Nemškem za svojo vojno nakupiti 10000 konj, je Pruska izvaževanje konj prepovedala.

Angleži so neki vse indijske regimente sklicali v vojno službo. Ker se tudi francoski vojaki iz Japonskega vračajo domov, angleški pa v južno Afriko, nekteri sodijo, da žuga nastati vojska, pa ne v Evropi ali Afriki, ampak v Afganistanu, kjer je neki z ruskim denar-

jem podpiran upornik premagal z Angleži zavezanega emira Šir-Alia. Tudi Angleži napolcujejo, da Perzija po ruskem vetru svoj plašč obrača.

Izvirni dopisi.

Od Marije — Reke. 25. svečana.

„Zgod. Danica“ prinaša v 8. l. svojim bralcem vest: da nek liberalen list pod napisom: „Šolstvo veselo napreduje na Slovenskem“ kaj radostno izvestuje, kako na Štajarskem nove šole zidajo, stare razširjajo — in, kakor bi jim sam dosti ne zaupal, previdno pristavi: ako te šole ne bodo ponemčevalnice? (česar se je po pravici — in še kaj hujšega bati), nadjati se je mnogo večje omike pri naših potomcih, nego pri sedanjem zarodu“ — pa tudi toliko večje spridenosti mladine v verskem, нравnem in socialnem oziru.

Preteklo je komaj 6 let, kar so novodobne šole po modernih načelih liberalizma osnovane, pa že v tej kratki dōbi prikazal se je pri šolski mladini na Nemškem tako strahovit sad spridenosti in razposajenosti, da bi tam pa tam že radi spet odpravljeno šibo v šole nazaj vpeljali; drugje so v nekem zboru nemški učitelji in nadzorniki primorani bili iskati drugih pomočkov in sredstev zoper toliko nerednost razuzdane mladine in — najdejo — po liberalnih mislih — pomoček, pa ne v povrnjenji h kršanskim načelom nazaj, ktere so v skovanji brezverskih postav popustili, ampak — čujte! v zidanji novih kaznovalnic — hiš, v kterih naj bi se mladi nepoboljšljivi spridenci pokorili. In koliko bi zidanje takih kaznovalnic kot pridjavek k vsim novim šolam cele dežele še povrh stalo? In kaj bi vse to zdalo? Kaj zdajo vse prepolnjene ječe po mestih? Je li manj krivice, tatvin, hudodelstev po sveti? Žali Bog, da se vse povsod le še huje kopičijo! — Glej, sleparski pratikar iz Kleinmayrove založbe v Ljubljani, kako ti véno slovensko ljudstvo s svojo kalno mlakužo bégaš, ker takim postavam hvalo poješ, ki so že do sedaj toliko hudega na dan spravile. In kaj še bo? zakaj, kolikor pratik si med ljudstvo spečal, toliko novih sleparjev v veri si po sveti razposlal „kot lažnjive preroke v ovčjem oblačilu.“

Ravno te dni sem moral nekemu „mazaču“ usta zamašiti in ga celoma odpraviti, ker se je predrznil katoliške ustave, misijone itd. grajati. Kmalu spoznam, kje se je tega strupa nasrkal, ker privleče imenovano pratiko iz žepa. „Varujte se lažnjivih prerokov!“ Se bo li ta novi pratikar v sredi take zale družbe

časniki. Prepuščaje prva tri poglavja g. Dimčevega dela gospodom, ki se pečajo s preiskavanjem prazgodovine slovenske, hočemo si ogledati ostali dve. Da pa ne postanemo preobširni, hočemo tudi iz teh izbrati le ne ktere reči, ki se ne strinjajo z našimi mislimi.

Ako str. 144 g. pisatelj iz nekterih nemških imen sklepa na „deutsche Kultur und Gesittung“, zdi se nam, da čitamo v kakem ustavovernem listu: „vom Durchbruch des Verfassungsgedankens in Krain“, ker so te dni nemškutarji zmagali pri kupčijskih volitvah. Kako? Vedo sami. Besede na str. 151 „unter all dem Waffenlärm ging still die Eroberung deutscher Arbeit ihren Weg“, glasé se v novi ustavoverski nemščini: „Dank dem korrekten Vorgang der Regierung“. Beseda: „Eroberung“ je zavoljo lepšega, pravi izraz je: „Germanisirung“, ponemčevanje, ki se pa menda ni vseskozi vršilo tako mirno, kakor g. Dimitz piše. Prav večina po frižinskih škofih naseljenih vasi je imela že poprej slovenska imena,

dokaz, da so bili ondi že stanovalci, ktere so pa z nemškimi naselniki pomešali in lepa starodavna imena slovenska popačili, da je groza. In to pačevanje je rastlo s časom hujše in hujše, da nam slednjič niso pustili niti brda niti najmanjšega studenca, da bi ga ne bili pozaznamovali po svoje ter mu ponemčili ime. Kjer se to vendar ni zgodilo, razlog najdemo v tem, da imena niso mogli germanizirati, ker je bilo njih znanje o slovenščini pri kraju. Iz tega je razvidno, koliko je vredno trjenje na str. 155, da nemške listine slov. krajna imena navajajo natanko „mit aller Treue“. Str. 160 nam pripoveduje novico, da si je nemški naselnik v Loškem okraju do Kranja s sekiro in dvevesom mirno osvojil zemljo in na Dolenjskem zasadi prvo trto. Lepo pisano! A prijatelj, kje so dokazi, dokazi, da je Nemec Slovenca učil orati in trte saditi? Str. 162 navaja Valvazorja, ki izpeljuje besedo „Osterberg“ iz slov. ojster in vrh = berg. Kako naivno! Ali g. pisatelj, ki obeta spisati slo-

venske literature zgodovino, ni sam vedel te izpeljave, znane skoraj vsakemu količkaj bistremu šolarčku, ali se je pa nemško čutje v njem protivilo Slovencem dati še tako malenkostno koncesijo? Dobri Valvazor nam je bil pravičniši memo modernih naših vitezov. In zopet str. 163 „der deutsche Adel Krains“, kakor da so bili vsi kranjski plemiči, ki so se germanizirali ali ki so svoja domača imena prekrojili po tevtonsko, kakor g. pisatelj sam slov. ime Dimec obrača v Dimitz, kar ni ne šiš ne miš, že zaradi tega trdi Nemci! Narodna ideja takrat ni bila tako splošna, kakor danes, šlo je bolj za množenje posestva in vtrjenje materialne moči, in marsikteremu tačasnim vitezov, ki ga g. Dimitz po imenu sodeč vvrstuje med stebre germanstva, bilo je menda srce gorkejšje za domovino, kakor našim kruhoborcem, ki se vedno uklanjajo onemu, ki ima tisti trenutek večjo moč.

(Dalje prih.)

kaj sramoval, ko je s takim početjem in posebno s tolikim hvalisanjem novočrne Italije samega sebe tako z blatom ometal, če brati ali slišati mora, kako blažena da je sedanja Italija, da ondi hudobija svojo glavo tako ošabno povzdiguje, da je še v 81 ječ vgnati ne morejo? Pač strašno — za vsakega papeža vlade neslišano število toliko hvaljene nove Italije!!

In vendar jih je toliko tudi takih, kojim predstojniška dolžnost veléva, za pravi blagor narodom ali posameznim srenjam skrbeti, njih pravice braniti, — pa ne prevdarijo, kaj bi bolje bilo, in tako nehoté potrdijo večno Resnico: „Imajo oči, pa ne vidijo; imajo ušesa, pa ne slišijo;“ ker nečejo pravih potreb ljudstev videti, ne resnice slišati; zato pa tudi blagostanju ljudstev navskriž delajo, njih pravice z nogami teptajo. K vsemu temu en dejanski prizor, evo!

Zarad zidanja nove šole prikorači na sv. Matija dan s štirimi pomagači, katerim se je pozneje še mlad zavečar pridružil, naš župan od šentpavelske strani góri na Reko, ravno ko je tukaj ob 8. uri k sv. maši odzvonilo. Drugi gredo vsi v cerkev, mogočni župan pa v mežnariji obsedi, ker se mu služba božja kot mnogim takim najbrž več potrebna ne zdi, in skrbljivo tuhta, kako bi vse druge farane na liberalno kopito spravil in za svojo stranko preustroji; ali pa se je pri izpeljavi svoje modérne namere od težavnega pota prevtrujen le z blago mislijo boril: kako bodo ubogi mali otroci tukaj tudi v zimi po takih težavnih bregovih novošegno šolo obiskovali in, če mnogim ali celó vsim zavoljo velikega snega, mraza, zametov ali pomanjkanja obleke po hudih bregovih ne bi mogoče bilo k šoli priti, kaj bo meni kot županu storiti? Ali bom vse od kraja, stariše in otroke kaznoval, jih rubil, kakor nova šolska postava veléva? Taka blaga misel, tako zlahtno čutilo bi mu bilo pač bližje stalo in bi kršanskega moža blažilo; toda poznati je bilo, da ni za take blage misli in čutila zmožen, kajti čuje! — Ko se po sv. maši v mežnariji zarad šole posvetovat snidejo, jim jame razlagati: da je tukaj nove šole potreba, da jo bodo morali kar zidati, saj jim je 1000 gld. iz šolske blagajnice v podporo gotovih itd. Ko pa mora slišati, da mu razen njegovih privržencev od kraja vsi oporekajo: „Saj imamo šolo že od nekdanj v farovžu, kaj nam je treba nove — in novih stroškov, ko že davke tako težko odrajujemo; k temu bi bilo treba še zemljišča za šolo in vrt kupiti, kam se potem obrnemo samo s tisuč gld.? Sami si pa nič izpeljati ne upamo, nekaj tudi zavolj nepotrebe in pretežnosti tega goratega okraja, ki otrokom vso zimo v šolo brani;“ ko mora grenke slišati: „ali te nismo zato izvolili, da bi za nas in naše otroke skrbel, nas pa vse skupaj sovražnikom izdajaš...?“ ko vidi, da ga pomagač nekaj od blata kvasaje popusti in, ko se še nek mladi njegove stranke oglasi mislé, kako dobro bo z a v r l, pa mu je z zavrnico vred spodletelo, kar se tudi na tistem zmuzne: župan se še enkrat narepenči jim prav s prusaško strogostjo žugaje; „da bodo z globami kaznovani, šola jim bo pa vsiljena, — morali jo bodo zidati!“ Na to popustijo farani župana in tri njegove strankarje in se k g. župniku podajo, jih prošit: „da bi njih otroke kakor dosihmal v farovžu učili in, če za njih trud ne bo nič dobiti iz šolske blagajnice, v katero vsi prilagamo, bomo pa sami skrbeli, da ne bodo zastoj učili...“ Župnik, ki se v načelu šoli nikakor ne ustavlja, da bi le okolišine za njo ugodniše bile, taki prošnji farmanov tudi rad privoli... Vi župan pa in vsi

njegovi strankarji dobro premislite, kam s svojim početjem zabrédete in kam tudi druge seboj vlečete: zdi se nam, da v novošegnem učitelji novega zveličarja pričakujete, ker že pravemu tako rekoč hrbet obračate: „zdi se nam“ po sklepu Danice „da samo v zidanji novih šol je še krvavo malo veselega napredovanja.“

Z Dunaja 4. marcija. (Nekoliko o katoliškem gibanju) Mšenosti je na Dunaju veliko, brezverstvo ali vsaj verska malomarnost se mogočno širi, na vsakem oglu se ti prodaja. Značajev, pravih, določnih nahajaš zmiraj manj, a tim bolj raste in se šopiri razjedna sebičnost polneča svoje žepe v veliko škodo sodržavljanom. Mračí se na Dunaju. Toda duh Božji veje, kjer hoče, v njegovih rokah so srca človeška; on je vivifacator, oživljevalec, in res v splošnem razdoru pričanja se novo življenje; že kale mogočne ideje zasejane v človeška srca, ktere materijalizem udušuje in jih je res nekako omamil in omotil. Materijalizem ne pozna razun tvarine, zemskega, sedanjega nič nadzemskega, stalnega, večnega; a slednje ideje je Stvariteljeva roka zarisala v naša srca; morejo se nekoliko umazati, ali zamazati, utegne jih začasno plevel materijalizma in indiferentizma prerasti, toda nazadnje se vendar le prebudi s pomočjo rose od zgoraj naturna moč — ideje začnejo rasti, krepiti se in zopet kazati v javnem življenju od dne do dne mogočnejše.

Tako novo življenje, na podlagi večno resničnih idejah katoličanstva se vzbuja po Dunaju. Mladi možje, tudi iz najvišjih rodovin, iz odvetniške, zdravniške etc. strani se zbirajo okoli starih, trdnih značajev katoliških, izmed katerih omenim le grofa Leona Thuna. Trudijo se razviti društveno življenje, da se tam zedinjajo, oživljajo, navdušujejo za sveti boj v rešitev ubozega človeštva, ktero tiči skoro do grla v blatu, kamor so ga zavozili nesrečni materijalisti in iz njih izrasli politikarji. Tu imamo društva: Besednica, kat. patriotično društvo za nižjo Avstrijo, društvo sv. Mihela itd. Duša gibanja je mladi grof Pergen, mož železnega značaja, kamenite volje. Znamenito je posebno Mihaelovo društvo v obrambo pravic vojskovalne cerkve, rimskega prestola. Jedro katoliških mož se tu združuje, zmiraj novi dohajajo, ne bo manjkalo bojevalcev, kadar bo v Avstriji zapela bojna tromba zoper samovoljno gospodstvo liberalcev. Tudi v Avstriji se mora cerkev očistiti, postaviti se na lastne noge. Kako skrbno in ljubeznjivo se dajejo cerkvi postave, kako očetovsko se za njo skrbi, ter na vsak njen korak pazijo, kakor bi bila še revno v plenice povito dete, a ne stara skoro dve tisuč let; 14letnim pobalinom se pa dodeli prostost voliti si vero po volji. Ali ni to smešno? A, ko bo prikípela sila do vrha, zapela bo vesela bojna tromba, kakor sedaj poje po Nemčiji in vojaki bodo že pripravljeni. Kdor se bojuje za katoličanstvo, bojuje se za zdravo pamet zoper logične kozle in sofistiko katerih koli drugih sistem.

Mihaelova družba napravi v nedeljo, 7. marca, občni shod. Kakor se čuje, vdeležili se ga bodo imenitni možje. Govoril bo grof Leon Thun. O tem bom že natančneje poročal.

Da se pridobi večja edinost, napravila si bodo društva lastno poslopje, da bodo pod eno streho prebivala. Že imajo nabranih 110 tisuč gld. Pridružile se jim bodo druge dobrodelne družbe: Severinova, Vincencijeva, Marijna, Kristusovega detinstva, Jožefa Arimatejca itd. itd. Ako bo mogoče, vstanovil se bo tudi velik katolišk list, ki bi naj bil v pravem

in cerkvenem oziru to, kar je „die neue freie Presse“ v nasprotnem.

Vidite toraj, da se pričanja veselo gibanje. Pa še drugo veselo znamenje naj oznamim: Po veliki noči, ravno kedaj ne vem, pojde v Rim poklonit se sv. Očetu okoli sto najodličnejših mož našega cesarstva; med njimi grof Pergen, štirje grofi iz slavne rodovine Lichtenstein, Lobkowitz, Thun itd. itd.

Ne, ni še zamrla katoliška zavest v Avstriji! Še tli in žari, mrakovi se bodo odgnali in pričelo se bo novo gibanje v političnem, društvenem in vednostnem življenju. Morda bo treba prej trpeti, pa nič ne de, kolikor grenkeji boj, toliko sladkeji zmaga.

Domače novice.

V Ljubljani, 9. marcija.

(Popravek.) V zadnjem listu je stalo, da mora vsak realin učenec, ki hoče slovenski poduk obiskovati, prinesiti od svojih starišev ali varuha pisano željo, da se sme učiti slovenščine. To je napačno. Vsi slovenski učenci se je morajo učiti; vendar pa oprosté tiste, katerih stariši to zahtevajo.

(Zastran volitve deželnega poslanca) za Notranjsko je bil g. Obreza na Rakeku napravil shod volilnih mož. A prišlo jih je le 6, ki so sklenili voliti g. Petra Grasselli-a iz Ljubljane. Volilcev pa je vsih 107, izmed katerih eni hočejo voliti tudi g. Debevca iz Ljubljane, eni pa g. Zelena iz Senožeč, katerih značajnost in narodnost je sploh znana. Prav iskreno priporočamo gospodom volilcem, da se zedinijo o enem samem kandidatu, da razcepljenost protivnikom našim ne bode dala prilike posmehovati se narodni stranki slovenski. Mi kandidata tako dolgo ne moremo proglasiti, dokler ne vemo, kateri izmed imenovanih gospodov bode imel upanje dobiti vsaj nadpolovico vsih glasov.

Razne reči.

— Strašna nesreča se je v četrtek 4. t. m. pripetila v premogokopih zagorskih. Trije delavci so v neki jami kopali, kar se od zgoraj vdere strop in mlakuža pa blato začne dreti v jamo. Eden srečno odteče naravnost po jami in se reši, dva pa bežita po stranski votlini, kamor blato dere za njima; vendar eden srečno odnese pete, enega pa je ne daleč od vhoda dohitela mlakuža ter ga zalila in vrgla proti neki steni, kjer so ga v petek vsega odrtega in zmečkanega izkopali. Na drugem koncu ravno tiste jame so pa kopali trije delavci, do katerih je bržkone tudi mlakuža pridrla ter jih zalila, ali pa so se zarad primanjkanja zraka v jami zadušili, ker je mlakuža njen vhod čisto zasula. Sicer jih pridno iščejo, a do danes jih še niso našli.

— Žena zmraznila. Iz Jesenic 5. marcija se nam piše: Hud mraz in nenavadna nevihta sta razsajala te dni po naših gorah, najhujši pa je bilo minuli torek popoldan. Nobena obleka ni zdala in mrzel veter je tudi v kožuh zavitega tako prepihal, da je drgetal z zobmi, če jih je le imel. Ubogi popotniki! je zdihnil marsikdo pri gorki peči, ko je slišal bučati vetrove okolj hiše. In ravno najhujši nevihta tega dne je zadela naša dva soseda vrh golice, vrnivša se iz Koroške, kamor je bila šla žena svojemu bolnemu možu po zdravila in njen sosed jo je spremljal. S krpjami na nogah sta jo do vrha srečno primahala, ali tu se vetrovom v bran staviti jima ni bilo več mogoče, le v nekaki nezavednosti jo tavata streljaj daleč po naših planinah, tukaj pa

se príme žena za drevo, mož pa za grm, da bi se v tem silnem boju z vetrovi nekoliko počila. Vedno bolj oslabele veter odtrga od drevesa in jo trešči z močjo ob tla, da se zgrudi, še par milih glasov, pa je bilo po nji. Spremljevalec je slišal njen zdihej, pa ni ji mogel pomagati in sam na pol zmrznjen se še le proti jutru toliko spreume, da ve, kje da je, zavleče se do hiš, eno uho in ena roka ste mu skor po polnoma ozebli. Hitro se napravijo na pot iskat zmrznjeno sosedo, poskušali so jo oživiti, pa se ni dalo. In danes jo bomo izročili hladni zemlji, njo, ki je skor iz ljubezni do svojega bolnega moža umrla.

— Denarjev dobijo v Brežcah, ki se pri c. k. glavarstvu do 18. marca oglasijo in dokažejo, da so pravni nasledniki onih, ki so kot podložniki breške in rajhenberške grajsine l. 1792. in 1809. za vojake in vojaške potrebe skrbeti morali. Blizo 14000 gld. se bo razdelilo.

— Podgana zažgala. V Novem mestu je pred kratkim po noči pri nekem trgovcu nastal ogenj v magacinu, kjer je hranil spece-rijsko blago. Ker je bilo vse trdo zaprto, ogenj ni imel duška in je kmalo ugasnil. Ko trgovec zjutraj odpre in vidi, kaj se je zgodilo, gre iskat vzroka. V kotu je bilo zloženih več škatelj žvepljenih klinčkov, kateri so se po noči vneli. Dim in žveplena soparica sta pa spridila vse drugo blago, da ni bilo več za

rabo. Spravijo toraj stlele žveplene klinčke na stran in najdejo pod njimi — zadušeno in sparjeno podgano. Najbrže je žival prišla k klinčkom, jih jela glodati in tako so se vneli kajti družega vzroka ognja ni bilo, ker je bila shramba trdno zaprta.

— Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem. Na Kranjskem: G. Ivan Čuk (iz Poloma), učitelj v Dolenji vasi pri Ribnici. Na Štajarskem: G. Matija Leban, učitelj pri sv. Ksaveru.

Na Koroškem: C. Ivan Cetelj (iz Škofje Loke na Kranj.), učitelj v Beljaku; g. Matija Mercin, zač. nadučitelj v Libeličah; g. Henrik Müller, učitelj v Prevalih; g. Fritz Anton, učitelj v Hodišah, in g. Ivan Kagelj, učitelj v Grabštajnu.

Listnica vrednišva.

G. O — u F — u v Loki: Vaša poslanica gospodu Komlancu (in drugim) v „Slov. Narodu“ spričuje, da nimate nič moštva. Ko ste natolcevali gg. loške kaplane, da so pisali dopis v št. 18 „Slovenca“, so gg. kaplani odgovorili v poslanem, v katerem so Vas med drugim vprašali, kateri g. čitalniških pravil Vam daje pravico in oblast liste, ki so čitalnična lastnina, samovoljno pridrževati? Ker ste v pismu od 15. februarja „za Boga prosili narediti mir med Vami in njimi“, odložili smo poslanico že stavljeno, ter le v listnici naredili svojo opazko. Zatem nam je došel nov dopis, in Vi v „Slovenskem Narodu“ kar naravnost odgovarjate g. Komlancu (in drugim), dasi

tudi tega dopisa nismo prejeli od loških kaplanov ali pa od g. Komlanca. Toliko se je nam zdelo potrebno odgovoriti, drugo prepustimo dotičnim gospodom samim, ker vredništvo, spoznavši Vašo omahljivost, nima nobenega vzroka več potegovati se za Vas.

G. M. K. v Str.: Ni, ampak g. Podobnikov v Preserjih. Za obljubljeni lepo prosimo.

Radov. naročniku „Brenčeljnu“: V tiskarni smo izvedeli, da se „Brenčelj“ ravno stavi; poslanico smo izročili Br. vredništvu.

Telegrafične denarne cene 8. marca.

Papirna renta 71.70. — Srebrna renta 76.—. — 1860letno državno posojilo 113.75 — Bankine akcije 961. — Kreditne akcije 229.75 — London 111.30 — Srebro 105.—. — Ces. kr. cekini 5.24. — 20Napoleon 8.90.

Jakob Aléšovec, vrednik, tuge potrtega srca naznanja svojim vsim znancem in prijateljem, da so mu neprecenljivi oče

Jurij Aléšovec,

6. t. m. na Skaručini po daljem trpljenji na mirnejši svet se preselili.

Pogreb je bil 8. t. m. pri farni cerkvi v Vodica. (22—1)

Pri Seitz-u v Gorici so prišle lani — pa prepozno — na svetlo bukve:

SVETI VELIKI TEDEN

in
VELIKA NOČ,

ali cerkvena opravila tega svetega časa v latinskem in slovenskem jeziku

s pravili za duhovne in pojasnili za ljudstvo.

Sestavil

Andrej Marušič.

— učitelj verstva na c. k. gimnaziji v Gorici.

Naprodaj so pri založniku Seitz-u v Gorici; — pri M. Gerber-ji, Giontini-u, Kleinmeyer-ji & Bamberg-u, Lercher-ji in Ničman-u v Ljubljani; — pri C. Tandler-ji v Novem mestu; — pri Leyrer-ji v Mariboru; — pri T. Drexel-nu in Geiger-ji v Celji; — pri Bertschinger-ji & Klein-u, in pri Kleinmayer-ji v Celovcu; — pri R. Krišper-ji v Kranji. — Naročujejo se lahko tudi pri vseh drugih bukvarjih ali pa naravnost pri založniku Edv. Seitz-u v Gorici za pošto povzetje (Postnachnahme).

Cena pa jim je mehko vezanim 2 gld. 50 krajc.; trdo vezanih cena se ravna po tem, kakor so lepše in draže ali manj lepo vezane. (17—2)

Gabriel Piccoli, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, dunajska cesta,

(32—28)

prip-roča slav. p. n. občinstvu sledeče uže občno znane zdravniške droge:

Anatherinova ustna voda in zobni prah. Od vsake zobne in ustne bolezni obvaruje vsakdanje rabljenje moje ustne vode in mojega zobnega prahu. kajti ta dva produkta služita osobito za to, da se očisti zobno meso, da se odpravi gobasto zobno meso, da se brani zdravi duh sapa in naravna barva zob, da se zavarujejo pred kostnim jedanjem, pred zobnim kamejom, ki je zobni glazuri tako nevaren. **Cena flaše ustne vode 60 kr., škatlja zobnega prahu 40 kr.**

Izleček iz Chine in Coke. Najboljši dozaj znani želodčni liker; pospeši cirkulacijo, olajša prebavljivost, in poda različnim organom in členom novo moč in novo življenje. **Cena flaše 80 kr.**

Nezmotljivo sredstvo proti mrzlici, gotovo zdravilo proti vsaki prenehalni bolezni. Vsepeh mojega zdravila je pa izkušena istina, in vsak bolnik, ki bo sam na sebi to zdravilo poskusil, se bode vesel prepričal, da je najhropkejšo in najgotovnejše sredstvo zoper mrzlico med vsemi dozaj znanimi. **Flaša velja 80 kr.**

Pravo norveško dorševo jetrno olje, naravnost iz Bergena v Norvegiji naročeno. Posebno se rabi to dorševo olje proti revmatičnim bolečinam, protinu, pred vsem pa proti škrofeljnom proti sušici, kroničnim izpuščajem na koži in nervoznim bolečinam. **Cena originalne flaše 80 kr.**

Pravi Seidlitzev prah, 1 tucat škatlic 7 gold, posame 80 kr.

Pravo borovniško žganje s soljo, 1 flaša 50 kr.

Voda lancasterske lilije (Lancaster's Lily-Water.) Ta voda dá koži nenadejano belost in mehkost, jo obvaruje prezgodnjih gub ter naredi, da vido-
ma zginejo. Dalje se rabi, da se preženo pege in mozoli in se ozdravi nagio poka, ktere se naredi zaradi suše ali negladka. Z eno besedo, ta voda je pravi zaklad za toaleto, zaradi česar jo po pravici vse dame, katerim je za lepoto mari, visoko cenijo in rabijo. **Cena flaše 1 gold.**

Naročila sunaj Ljubljane na zgoraj imenovane droge, kakor tudi na vsa druga zdravila se, če mogoče, v vračajočo pošto proti poštenu povzetju izvršujejo. Stroške za embalažo in ekspedicijo i. t. d. nagradijo gospodje komitenti.

Nešić-eva

c. k. izklj. privilegirana

turška turška
grška grška

obrazna pomada za ženske.

najbolj nedolžno sredstvo za ženske, posebno se pri-poroča za gube, pege, mazolje, hrapovo kožo in dá obrazu zelo gladko kožo in nježno barvo. Reči, iz katerih je narejena, je avstrijsko-ogerski urad pregledal in za izvrstne pripomočke spoznal. Pohvalna pisma se ne razglašajo.

Cena pomade 1 gld. 50 kr.

Vsako naročilo se točno izvrši proti poštenu povzetju ali če se znesek naprej pošlje. — Pisemske marke in koleki (štampeljni) vseh dežel se jemljó namesto denarja. — Prodajalci dobé primerne odstotke.

(15—8)

Nešić-evo

c. k. izklj. privilegirano

grško milo (žajfa) grško milo (žajfa)
za rodovine. za rodovine.

Vzhodno toaletno milo za zdravje in olepšanje, lepo dišeče, prekosi gledé dobrote in vrednosti res najboljše milo, odpravi gotovo vse nečistosti na koži, kakor izpustke, mazoljčke itd. in dá koži nježnost in gladkost, kakoršne nobeno drugo toaletno sredstvo ne. Pohvalna pisma najviše gospode, pa tudi meščanskega stanu je vsakemu videti dovoljeno.

Cena 1 kosa 30 kr., dvojnega kosa 50 kr.

Nešić-eva

c. k. izklj. privilegirana

turška turška
arabska arabska

tinktura za barvanje las in brade,

dozdaj neprekošana v svoji lastnosti, ker je ne le popolnoma neškodljiva, ampak tudi rast las zelo pospešuje in lase koj črno, temno-rujavo, rumen-kasto-rujavo itd. pobarva, da je treba le takrat vnovič barvati lasé, ko so že vnovič zrastle. Dokaz izvrstnosti je ta, da imam med stalnimi p. n. naročevalci najviše kapacitete, gospodo, doktorje, častnike itd. 1 steklenica s podukom o rabi vred 2 gl. 20 kr.

Napis: J. B. Bešlin, Wien, Ippenplatz 1.